

פרק א'

המוות מטהר

לפני שבועיים מת טומי ג'ורדאש. הוא מת בדיוק שהכל התחיל להיות בסדר. לא סתם מת, הוא נרצח. א סתם נרצח, הוא נרצח על-ידי יריבו ההיסטורי — דם מרושע ונקמני הגומל רעה תחת טובה, אחד זכור שבמקום עין יש לו רטייה שחורה. טומי ג'ורדאש הטוב מת והרס את השבת לכל עם ישראל. אולי לכל העולם. במיגרשי-הכדורגל, כך אר

BAR MITZVAH

רת השמחה, הכריזו על זקה-דומיה לזכרו. ג'ורדאש ל"ד היה אלים אבל תמים, אוהב אבל סובל, טוב-ב אבל מפסיד.

אולי אפשר היה, מבחינה טכנית, להשאיר את טומי בחיים ולאפשר למיליוני צופים לעלות על מישי-בם עם חיוך של שביעות-רצון — אבל לגיבורי הסר-טים גורל משלהם. מי שמגיע אל הטוב המושלם, כלומר אשה טובה, ילד טוב, חבר טוב וסירה טר-מה — צריך למות. אסור להניח לו להתמודד עם החיים האכזריים: אסור לו להזדקן, להיות מרנפס-והסתכסך, לריב עם בני המישפחה, לעבור תקופות של שפל בעסקים. העשירים, שהם הרעים, יכולים להמ-יך לחיות ולסבול. הטובים צריכים למות עניים אבל מאושרים. וכך, עם תום הסידרה נשארת דמותו הבריאה, החיובית והמתה של טומי ג'ורדאש חקוקה בליבנו לנצח-היה זכרו ברוך.

YITGADAL VEYITKADASH

כמו טומי ג'ורדאש, שהוא מוצר ספרותי אמריקאי אופייני, הלכה לעולמה בטרסיעת גיבורת יצירה אמרי-קאית אחרת. קרן, גיבורת אכסודוס של ליאון יוריס. אנחנו כבר במיזרח-התיכון, והגיבורים האמריקאים ער-טים גם בו בכתובי שלהם. הנה לפניכם אכסודוס, עמוד 65 (2 עמודים לפני הסוף):

„קרן! איפה היא!“ תבעה קיטי בקול. לסתות ארי רעדו והוא השפיל את ראשו. „איפה היא!“ „קרן איננה. היא נרצחה אמש על-ידי מס-תננים מעזה.“ קיטי פרצה בועקת-יגון וצנחה לארץ. „קרן איננה... קרן איננה...“ „אילו יכולתי למות תחתיה,“ התייפחה ירדנה. שם, עמוד 654:

ארי נשא את פניו מעוותי הכאב לשמיים ונופף את אגרופיו מעל לראשו. „אלוהים! אלוהים! מדוע אין הם מניחים אותנו לנפשנו מדוע אין הם מניחים לנו לחיות!“

SHMA ISRAEL

„קיטי!“ הוא הפסיע אליה מתונות, עד שניצב למולה והביט בעיניה. לאט-לאט הרכין גון, חיבק מותניה בזרועותיו והניח ראשו כנגד ראשה. ארי בן-כנען בכה.

קול בכיו היה מזור וגורא. ברגע זה שפך את מרי שיחו בדמעות, והוא בכה בשביל כל אותן הפעמים בחייו, בהן לא העז לבכות. הוא בכה בצער נוקב שאין לו שיעור. „אל תעזיבני,“ ייבב ארי.

פרק ג'

ראיון עם הכוח והרוח

וכשיש תדמית שכזו קשה מאד שלא לנהוג לפיה. לכבוד חנוכה משוחחים בני נוער ישראלים עם ה-רמטכ"ל. האמריקאים לא יערכו יב-שיח עם ראש ה-מטות המשולבים לכבוד חג ההודיה, אבל לישראלים זה דווקא מתאים: בחג הגבורה (באיזה חג אין גבורה!) מדברים עם ראש מחלקת גבורה יהודית בצבא היש-ראלי — גם מצביא וגם הוגה.

GEWALD

לעניין הקאסטינג: מפליא איך הצליחו למצוא בעם כה קטן קבוצת נערים ונערות כה זכה וטחורה, כה שפלת-רוח אך גאה, כה נקייה ורחוצה, כה תמימה ומאמינה כמו החבורה שהובאה לדיון. היה זה זוך-תום ליאון-יוריס מובהק. חסר בצוות רק טומי ג'ור-דאש, כי הוא, כידוע, נפל על משמרתו.

את נושאי הדיון אפשר לסקור בקצרה: גבורה, מכבים, חשמונאים, אנטבה, מעטים, רבים, ירושלים, צה"ל, כוח, רוח, מסורת, וכו' וכו' — אבל כדאי לעמוד ביתר הרחבה על צורת הצגת השאלות שגם היא לא היתה מביישת את יוריס הקשיש. שימו לב:

ז' א': יורשה לי, כבוד הרמטכ"ל, להציג לך שאלה טובה מאד.

הרמטכ"ל: אכן, זוהי שאלה טובה מאד.

ז' ב': השאלה שרצייתי לשאול, כבוד ה-רמטכ"ל, היא שאלה אשר תגרום לך לשמוח מאד על ששאלתי אותה.

הרמטכ"ל: אני שמח מאד ששאלת את השאלה הזו.

MEZADA

זכה א': ואני רצייתי לשאול שאלה מעניינת מאד, אם כי ידוע לי שהתשובה עליה היא ההיפך ממה שאני חושבת.

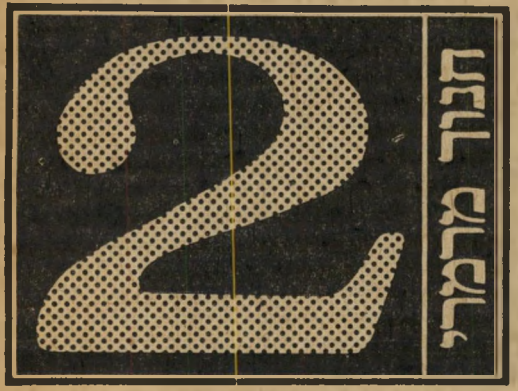
הרמטכ"ל: שאלה מאד מעניינת, אם כי תתפלאי לשמוע שזה בדיוק להיפך.

ז' ג': ברשותך, כבוד הרמטכ"ל, שאלה מאד פרוכטקטיבית, אנוכי אני בטוח שתור-כל לענות לי תשובה בהחלט מספקת.

הרמטכ"ל: שאלה טובה. אתה צודק, אבל יש בפי תשובה בהחלט מספקת.

זכה ב': ולסיום, כבוד הרמטכ"ל, שאלה אי-שית מחניפה אך מבינה. אין צורך שתפרט. הרמטכ"ל: שאלה מבינה. תרשי לי לא לפרט.

זכים וזכות: תודה לרמטכ"ל, לליאון יוריס, לטומי, לרודי, לברט לאנקסטר ולליו. ערב טוב.

מותה של קרן הטובה, החפה והתמימה ביד מרצ-חיים אכזריים, מלכד את כל הדמויות בדבק-מוגע של האהבה לעצמם, לעמם ולארצם. עתה מוכנים הם, אחרי כל התלאות, להיכנס לזכרונו ולהישאר בו לנצח, כו-אבים אך טהורים. ארי בן-כנען בכה כמו ילד, כמו שבכה רודי ג'ורדאש הקשוח בריגעי המשבר שלו. טומי הרצוח וקרן ההרוגה טיהרו במותם את גיבורינו ואיחדו אותם לקראת העתיד הטוב יותר. ארי חיבק סוף-סוף את קיטי כשם שרודי חיבק את ג'ולי פרסקוט. אמריקה הטובה ניצחה שוב.

פרק ב'

השוואה כמחזמר

אנחנו עדיין במיזרח-התיכון. הגיבורים עדיין אמרי-קאים. הפעם האמריקאים הם ישראלים טובים ואמי-צים. הפעם טומי ג'ורדאש הוא יוני. רבין הוא ארי בן-כנען וקיטי היא הבת של ליו טיילור, זאת ממגרש-השדים. היהודים הם מין עם משונה ובכייני. לכל יהודי די יש מיספר כחול על הזרוע והוריו ניספו בשואה. כולם שרים שירים עצובים, קוראים כל רגע שמע יש-רואייל ושבת שאלואום וייתגדאל ויתקדאש. כולם יצאו מהמחנות, וכולם חוזרים לשם. שבת שלום. יוני, שהוא המפקד, מספר לחיילים על חוכמת שלמה המלך ומק-רא קטעים מכתבי-הקודש. היהודים, כידוע, קוראים בתנ"ך כל היום, בין שבת-שלום ושמי-ישראל.

SHOAH

לפעמים הכל מתערבב. לא ברור אם החוטפים הם אנשי העולם התחתון הצרפתי ומנהיגם הוא פאלקונטי שטוס-העין, או שמה הם המסתננים שאנסו את קיטי. ייתכן גם שאלה אנשי איינוואץ גרופ, המסתווים בתור חברי באדר-מיינהוף. ומאיך — טומי ג'ורדאש הוא מפקד כוחות החילוץ וג'ולי פרסקוט מקדשת על היין יחד עם גברת כהן ההיסטרית.

החיים זה דבר אחר. בחיים, כשמפחדים, מויעים ואולי עושים במכססים. בחיים יש אנשים מבהלים ומושפלים שהבכי שלהם הוא בכי אישי ולא יבנה לאר-מית. בחיים רבים מן היהודים שטים באייר-פראנס הם מיוצאי צפון-אפריקה או ישראל, ולא מכירים את ה-שואה יותר מן התסריטאי. אבל לתסריטאי יש אפשר-רות להתאים את העסק לצרכים המסחריים: יהודי עם מיספר על היד + חוטף גרמני = שואה. כל הטרור-ריסטים בעולם יהיו מעתה נאצים. לכל החוטפים יהיה מיספר כחול על היד. כולם יהודים בפגרום.

העם היהודי היה מאז ומתמיד חומר טוב למיוזיקל. הרבה דם, הרבה עצב, הרבה דמעות. מהתנ"ך ועד השואה לא היה עם כלי-כך דרמאטי, עם האפי-אנד

POGROM

של פאנטומים מעל ידושים. והשואה — מה מסעיר ומעורר את בלוטות הדמעות יותר מהשואה. ליאון יור-יס כבר הוציא לא מעט מן העניין. עכשיו גם האחים וורנר, בקרוב יקום הכוריאוגרף שיגלה את הקסם ש-בתפאורת הקרמטוריום ואת הריתמוס שבמיצעדי המוות. עוד מעט יפיקו האמריקאים בשבילנו את השואה, כי מחזמר פופ.

נראה כי על כל ישראלי הנקלע לדראמה כזו של אנטבה, לחיזהר כפליים: ראשית לא ליהרג, ושנית להיזהר שהאמריקאים לא יעשו עליו סרט. כי בסרט ישחק אותו תיאודור ביקל הניצחי והוא ימלמל „שבת“, „אל מלא רחמים“, „גואאלעד“ במבט גלותי שפל ובעי-ניים ספוגות-פרעות.

יום אחד יתברר כי האיש שתרם יותר מכל אחד אחר לתדמיתה של מדינת ישראל והעם היהודי הוא לא אברהם, לא משה רבנו, לא גי'ס קרייסט וגם לא הרצל. האיש הוא ליאון יוריס. ויריס כתב את המדוי-נה ואנחנו שיחקנו אותה. עד היום אנחנו משחקים את פול ניומן ואווה מארי-סנט.

SHABAT SHALOM